

NYHETSBREV 3:2000

I. Om nyhetsvärdering – i synnerhet på TV

Under den senaste tiden har det varit mycket rabalder i media om två olyckor. Dels Concordekraschen och så den ryska ubåten. I båda fallen dog drygt 110 personer. Den lika stora kraschen av ett egyptiskt plan väckte inte samma uppseende. Men visst var bilderna med den uppbragte egyptiske mannen som undrade var hans son fanns starkt berörande. Och så har Estonia börjat dyka upp igen på grund av den självutnämnde sanningsriddaren Gregg Bemis.

Olyckor är uppenbarligen mycket tacksamma ur mediasynpunkt. För det första de upprörda känslorna som går fram så bra i TV-nyheterna. De kittlar allas dödsskräck, stimulerar allas förmåga att förfasa sig och måla upp allehanda farhågor och väcker dessutom något slags medlidande, oftast av pseudokaraktär eftersom det inte är särskilt lätt att uttrycka det i handling. Och för det andra de nästan outsinliga möjligheterna att spekulera om orsakerna, och därmed stimulera allas längtan efter en rejäl syndabock att rikta sin avsky mot.

Felet kan vara det eller det eller det, den eller den eller den kan vara den skyldige, och det eller det eller det skulle ha kunnat förhindra olyckan om det hade gjorts då eller då eller då.

Spekulationer av denna art är nästan outtömliga. Alltid finns det någon s.k. expert som kan hitta någon ny vinkel. Och allt detta tar tid. Rejäl tid. Därför ägnas 7-8 och ibland 10-15 minuter av ett c:a 30 minuter långt nyhetsprogram dag efter dag åt ett virrvarr av upprörda känslor och spekulationer med en och annan insprängd torr saklighet.

Men är dessa olyckor verkligen så viktiga att de behöver denna omfattande täckning? Det kan kanske synas en smula känslolokalt att ställa en sådan fråga. Men jag hävdar ändå att mediatäckningen inte har det minsta med medlidande för dem som drabbats att göra. Utan det handlar förstas om att piska upp känslostormar till fromma för tittarsiffror etc.

Detta betyder ingalunda att jag menar att media skall strunta i olyckor. Det viktiga är förstas att hålla ett granskande öga på analyserna av olyckans orsaker så att möjliga lärdomar kan dras. Medialjuset som krävs för detta behöver inte vara braskande. Det behövs inte ideliga andfädda och indignerade redogörelser av spekulationer utan det räcker med den stabila och sakliga uppmärksamhet som gör att mörklägningsförsök och andra ljusskyggheter för att rädda ett eller annat ansikte försvåras rejält.

Men jag skall inte fördjupa mig i detta. Skälet till att jag alls tar upp frågan är att jag igår kväll betalade mina räkningar och då råkade läsa ett brev från Svenska Unicef som ville ha ett bidrag. I detta brev underskrivet av generalsekreteraren Ingvar Hjartsjö stod följande passus:

”I skuggan av krig, svält och naturkatastrofer pågår en katastrof i det tysta. En ofattbart stor katastrof – varje dag dör 30000 barn under fem år till följd av

näringsbrist, diarré eller barnsjukdomar som kikhosta och mässlingen. 30000 barn dör varje dag. Det blir elva miljoner barn varje år, fler än hela Sveriges befolkning.”

Och för att göra identifikationen med de drabbade lättare, kompletterades brevet från generalsekreteraren Hjärtsjö med en rapport från ett av Unicefs fältkontor rörande ett av dödsfallen. Och jag citerar denna rapport i sin helhet:

”Namn: Mohammed Abdullah Hadi.

Födelsedatum: 17 januari 1999.

Dödsdag: 10 juni 2000.

Dödsorsak: Infektion i luftvägarna och uttorkning p.g.a. diarré.

Moderns namn: Sabeeha Hassan.

Faderns namn: Abdullah Hadi.

Syskon: tre bröder och två systrar.

Mohammed Abdullah Hadi föddes av fattiga föräldrar som knappt hade mat till sig själva. Hans mamma, Sabeeha Hassan, beförde att pojken inte skulle överleva med hon kämpade för honom. ’Jag vet inte varför jag älskade honom så mycket. Två barn dog före honom och jag vill bara få behålla honom, men det fick jag inte’, säger hon.

Två månader efter födelsen fick Mohammed problem med andningen. Mohammeds lidande blev värre och han fick stora problem att andas. Två månader senare fick han diarré. ’Han blev så svag’, säger Abdullah Hadi, Mohammeds pappa.

Abdullah arbetar som städare på en järnvägsstation. Hans månadslön på knappt 18 kronor räckte inte för att ta pojken till sjukhus. En vän tog med Mohammed till barnsjukhuset, c:a 6 mil från byn, för behandling. Mohammed blev bättre och han fick, till sin mammas glädje, komma hem två månader senare.

Men Mohammed fick diarré igen och denna gång kunde han inte stå emot sjukdomen. Sabeeha säger att han förlorade vikt mycket snabbt och när de tog honom till doktorn var han bara skinn och ben.

Mohammed dog den 10 juni i år. Han var det tredje barnet i samma familj som inom loppet av fyra år dött av samma orsak.

’Många barn dör här. Det är antingen diarré eller infektioner i luftvägarna, sjukdomar som enkelt kan förebyggas’ säger en doktor på hälsocentret.

För Mohammeds föräldrar är sorgen fortfarande akut. Som Mohammeds pappa uttrycker det. ’Ibland vill jag ta gift och slippa allting. Det finns ingen nutid eller framtid för mig och min familj.’”

Och nu är frågan, hur många minuter i nyhetsmedia ägnas åt Mohammed Abdullah Hadi och hans c:a 30000 dagliga olycksbröder och olyckssystrar?

För att ge proportioner på det inträffade vill jag bara nämna att om en flygolycka med 115 döda behandlas i 10 minuter så skulle om varje liv värderades lika nyhetsinslaget om dagens skörd av döda barn räcka i c:a 43,5 timmar!

De frågor som nu kan ställas är förstås: Är vi verkligen upprörda över och engagerade i rätt saker? Och tar media sitt ansvar i sammanhanget?

Från mitt perspektiv är det i varje fall tydligt att hur hjärtskärande sorgen och saknaden än är för de efterlevande i grundligt mediatäckta olyckor så är de eventuella korrigerbara missförhållandena bakom dessa olyckor rena struntsaker jämfört med de rådande ekonomiska och politiska realiteter som – oavsett hur lovprisade de än är av de välbeställda och av huvudparten av media i de rika länderna – också fungerar som effektiva och ansiktslösa mordmaskiner.

Det finns förstås mycket mer att säga i denna fråga. Jag nöjer mig med att konstatera att oavsett hur upprörande förhållandena än är kommer de goda lösningarna inte ur längtan efter syndabockar utan ur medkänslan och den goda viljan.

II. Svenska Unicefs Internetnärvaro

Svenska Unicefs hemsida har adressen <http://www.unicef.se>
Dagliga donationer till stöd för Unicef kan göras genom klickning på <http://www.childemergency.org/default.asp>

Vanligt penningstöd sker på insamlingskontot 90 20 01 – 7

III. Om USA-projektet

Om inte brevet från Svenska Unicef berört mig så starkt hade jag för avsikt att skicka ett nyhetsbrev först när exakt utgivningsdatum för ”The Enlightened Executive” var fastställt. I den bästa av världar dröjer inte detta särskilt länge. Översättningen är slutgranskad och för närvarande pågår detaljjusteringar av omslagets baksida. Så väntan för sponsorer och andra intressenter är förhoppningsvis snart tillända.